

Základní informace ke druhému kolu Iniciativy Společenství EQUAL

Iniciativa Společenství EQUAL byla Evropskou komisí vyhlášena v návaznosti na předchozí Iniciativy Společenství ADAPT a EMPLOYMENT jako program podporovaný v programovém období 2000 – 2006 ve všech členských státech EU. Tato iniciativa podporuje na celém území EU mezinárodní spolupráci při vývoji a prosazování nových nástrojů boje se všemi formami diskriminace a s nerovnostmi na trhu práce.

Realizace Iniciativy Společenství EQUAL je založena na podpoře konkrétních projektů vybraných prostřednictvím jednoho ze **dvou kol** výzev k předkládání návrhů projektů. **První kolo** výzev k předkládání návrhů projektů bylo v ČR, jako jedné ze dvou kandidátských zemí zapojených již do prvního kola tohoto celoevropského programu, vyhlášeno v roce 2001, přičemž toto kolo se v ČR realizuje v rámci programu předvstupní pomoci Phare. V současné době je v ČR v rámci prvního kola podporováno celkem deset projektů zaměřených na vývoj nových nástrojů na podporu rovného přístupu k zaměstnání.

Druhé kolo, které bude implementováno na základě **Programu Iniciativy Společenství EQUAL (tzv. CIP EQUAL)**, bude vyhlášeno v roce 2004 a bude již spolufinancováno prostředky Evropského sociálního fondu (ESF). I v České republice proto bude ve zkráceném programovém období 2004 – 2006 možné předkládat návrhy projektů, které již budou spolufinancovány právě z ESF. Navíc díky příspěvku z ESF bude celkový objem finančních prostředků určených na druhé kolo Iniciativy Společenství EQUAL v ČR přibližně 5,5krát vyšší než je objem prostředků určených na kolo první. Celkem tak bude na druhé kolo Iniciativy Společenství EQUAL v ČR vynaloženo 43 973 880 EUR, přičemž příspěvek ESF činí 32 100 929 EUR (tj. 73 % z celkového objemu prostředků vynaložených na tento program).

Iniciativa Společenství EQUAL byla Evropskou komisí vyhlášena pro celé území Evropské unie, a proto i v ČR bude realizována na celém území. CIP EQUAL bude proto podporovat jak projekty realizované na území hl. m. Prahy, tak i projekty realizované v ostatních částech ČR. Od ostatních programů spolufinancovaných z ESF v ČR po našem vstupu do EU, tedy zejména od Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) a Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Praha (JPD 3), se odlišuje tím, že její působnost na území ČR není regionálně omezena.

Řídícím orgánem Programu Iniciativy Společenství EQUAL ČR je **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)**. MPSV je zároveň řídicím orgánem pro OP RLZ a JPD 3, čímž je zajištěno, že aktivity podporované Programem Iniciativy Společenství EQUAL budou v ČR vhodně doplňovat aktivity podporované v rámci některého z těchto programů, tedy z programů tzv. „hlavního proudu“. Výkonem povinností řídicího orgánu CIP EQUAL byl v rámci MPSV pověřen odbor pro řízení pomoci z ESF.

Od programů tzv. hlavního proudu se CIP EQUAL dále odlišuje tím, že jeho globálním cílem (obdobným ve všech státech EU) je vývoj a prosazování nových prostředků boje se všemi formami diskriminace a nerovností na trhu práce. Cílem je tedy vyvinout, otestovat a v případě úspěšného dosažení očekávaných přínosů zavést do praxe nově vyvinutá řešení existujících problémů na trhu práce. Experimentální charakter tohoto programu ovlivňuje i způsob implementace jednotlivých podporovaných projektů a principy, které jsou všemi podporovanými projekty naplňovány.

Jednotlivé podporované projekty jsou totiž vždy předkládány a realizovány několika organizacemi tvořícími tzv. „rozvojová partnerství“. Smyslem podpory rozvojových partnerství je zajištění vzájemné spolupráce různých typů organizací při hledání řešení existujících problémů na trhu práce (např. diskriminace žen, osob se zdravotním postižením, osob starších 50 let). **Princip partnerství** proto umožňuje jednotlivým realizátorům projektů využívat stávajících zkušeností a poznatků všech zapojených partnerských organizací, přičemž již zkušenosti z prvního kola potvrdily, že je-li daná problematika řešena společně různými typy organizací (zahrnujícími jak orgány státní správy či samosprávy, tak podnikatelské subjekty, zájmová sdružení, ROPO, nestátní neziskové organizace apod.), bývají dosaženy lepší výsledky, než kdyby se v dané oblasti angažovala jediná státní instituce či jediná soukromá organizace.

Díky **principu mezinárodní spolupráce** je umožněno společně využívat zkušeností a poznatků z různých států zapojených do Iniciativy Společenství EQUAL. Jednotlivá programem podporovaná rozvojová partnerství totiž spolupracují na řešení vybrané problematiky související s diskriminací a nerovnostmi na trhu práce s rozvojovými partnerstvími podporovanými programy CIP EQUAL v jiných státech Evropy. Těmito státy mohou být jak členské státy EU, tak i jiné státy zapojené do tohoto celoevropského programu. (ČR se tak např. prostřednictvím předvstupní pomoci Phare měla možnost zapojit již i do prvního kola tohoto programu).

Princip zaměřený na **inovativnost** jednotlivých řešení zdůrazňuje, že CIP EQUAL poskytuje podporu průkopnickým způsobům řešení nerovností a diskriminace v práci a v přístupu k zaměstnání, přičemž inovaci může představovat zcela nový přístup k dané problematice, ale i využití určitých nástrojů či postupů známých zatím pouze z jiné oblasti. Inovativními výstupy projektů tak mohou být např. nové formy zaměstnávání umožňující flexibilní rozsah pracovního úvazku či pracovní doby, nové metody a postupy zjišťování, zpracování, využívání a šíření informací usnadňující přístup k zaměstnání, vytvoření sítí organizací, orgánů a osob umožňujících lepší začleňování specifických skupin občanů na trh práce či nové metody a postupy podpory podnikání.

Mezi další principy CIP EQUAL patří **princip společného rozhodování**. Podle tohoto principu musí mít v rámci jednotlivých rozvojových partnerství možnost spolurozhodovat všechny zapojené partnerské organizace. Navíc se kromě zástupců jednotlivých organizací zapojených do práce daného rozvojového partnerství mohou do řešení dané problematiky zapojit i osoby s přímou zkušeností s diskriminací či nerovnostmi na trhu práce.

Princip označovaný jako **mainstreaming** má za cíl umožnit prosazení nově vyvinutých úspěšných nástrojů do regionálních a národních politik ČR. Díky tomuto principu jsou v rámci Iniciativy Společenství EQUAL vytvářeny jak na národní, tak i mezinárodní úrovni tzv. tématické skupiny, které sdružují odborníky ze státní správy i ze soukromého sektoru zabývající se danou oblastí. Tématické skupiny tak zajišťují seznámení zapojených odborníků s vývojem jednotlivých projektů i s jejich dosaženými výsledky a umožňují jejich převzetí do celostátních či regionálních programů.

Tématický přístup, dle kterého musí být v CIP EQUAL každého členského státu EU vybrány podporované oblasti ze společného seznamu tématických oblastí, umožňuje nalézt rozvojová partnerství zabývající se obdobnou problematikou v jiné zemi a tedy i využít stávajících zkušeností dané země s řešením obdobných problémů. Tento společný seznam vyhlásila EK pro všechny členské i nečlenské státy EU, které se do tohoto celoevropského programu chtějí zapojit. Celkem bylo vyhlášeno devět tématických oblastí - osm vyhlášených tématických oblastí navazuje na čtyři původní pilíře Evropské strategie zaměstnanosti (ESZ) a deváté téma je vyhlášeno ve vazbě na specifické potřeby žadatelů o azyl.

Vyhlášenými **tématickými oblastmi** jsou:

V rámci I. pilíře ESZ: Zlepšování zaměstnatelnosti:

- Zlepšování přístupu a návratu na trh práce pro osoby obtížně integrovatelné;
- Překonávání rasismu a xenofobie ve vztahu k trhu práce;

V rámci II. pilíře ESZ: Rozvoj podnikání:

- Otevírání procesu zakládání podniků vůči všem prostřednictvím poskytování nástrojů potřebných pro zakládání podniků a pro identifikaci a využívání nových příležitostí pro rozvoj zaměstnanosti v městských a venkovských oblastech;
- Posilování sociální ekonomiky (třetího sektoru), zejména komunitních služeb se zaměřením na zvyšování kvality práce;

V rámci III. pilíře ESZ: Podpora adaptability:

- Podpora celoživotního učení a postupů směřujících k zaměstnávání osob ohrožených diskriminací a nerovností ve vztahu k trhu práce;
- Podpora adaptability podniků a zaměstnanců na strukturální změny a na využívání informačních a dalších nových technologií;

V rámci IV. pilíře ESZ: Rovné příležitosti mužů a žen:

- Sladování rodinného a pracovního života a reintegrace mužů a žen do trhu práce, rozvoj flexibilnějších a účinnějších forem organizace práce a podpůrných služeb;
- Snižování rozdílů mezi uplatňováním mužů a žen na trhu práce;

Samostatně vymezené téma:

- Pomoc žadatelům o azyl v jejich integraci na trhu práce.

CIP EQUAL ČR umožňuje jednotlivým rozvojovým partnerstvím zapojit se do všech devíti výše uvedených tématických oblastí. Od roku 2004 tak bude možné v ČR využívat zkušeností stávajících členských států EU ze všech oblastí podporovaných

tímto programem.

Dalším základním principem, tentokrát společným pro všechny programy podporované ze strukturálních fondů, je **gender mainstreaming** neboli princip zohledňování rovných příležitostí žen a mužů ve všech plánovaných i realizovaných aktivitách podporovaných projektů.

Samotný způsob implementace CIP EQUAL je vymezen prostřednictvím **čtyř základních etap, tzv. Akcí**.

Cílem **Akce 1** je podpora vytváření a upevňování trvalých a efektivních rozvojových partnerství a navázání mezinárodní spolupráce s rozvojovými partnerstvími z dalších členských, resp. nečlenských zemí EU. Tato „přípravná fáze“ bude zahájena nejpozději 1. ledna 2005 a může trvat podle potřeby jednotlivých podporovaných rozvojových partnerství až pět měsíců.

Akce 2 spočívá v samotné realizaci aktivit rozvojových partnerství naplánovaných v průběhu předchozí fáze realizace projektů. Tato fáze tedy následuje za Akcí 1 a trvá 2 – 3 roky.

Současně s Akcí 2 bude probíhat **Akce 3**, jejímž obsahem je zajištění dopadu na politiku a praxi pomocí šíření dobrých zkušeností a vytváření výše popsaných tématických sítí. Smyslem Akce 3 je zajistit uplatnění pro ověřené výstupy i po skončení práce rozvojových partnerství.

V rámci **Akce 4** bude realizována technická asistence CIP EQUAL. Technická asistence bude např. poskytovat metodickou a konzultační pomoc všem podporovaným rozvojovým partnerstvím při vytváření pracovních programů, vyhledávání mezinárodních partnerů a uzavírání dohod o mezinárodní spolupráci. Dále bude např. rozvojovým partnerstvím poskytovat pomoc při realizaci jednotlivých pracovních programů a při zajišťování dopadu na politiku prostřednictvím šíření dobrých zkušeností a práce v tématických sítích.

Jak již bylo uvedeno výše, CIP EQUAL bude realizován na celém území ČR. V souladu s pravidly stanovenými Evropskou komisí pro všechny členské státy EU jsou prioritami tohoto programu jednotlivé původní pilíře ESZ, samostatně vyhlášené téma zaměřené na podporu žadatelů o azyl a technická asistence programu. Opatřeními pak jsou tématické oblasti vyhlášené v rámci jednotlivých pilířů ESZ. Nicméně vzhledem ke skutečnosti, že území ČR zahrnuje jak oblasti spadající pod Cíl 1 (území celé republiky s výjimkou hl. m. Prahy), tak oblasti spadající pod Cíl 3 (území hl. m. Prahy), bylo nezbytné jednotlivé tématické oblasti podporované v rámci příslušných priorit ještě formálně rozdělit zvlášť na opatření realizovaná v oblastech spadajících pod Cíl 1 a na opatření realizovaná v oblastech spadajících pod Cíl 3. Celkem je tedy CIP EQUAL rozdělen na 6 priorit, v rámci nichž bude realizováno celkem 20 opatření. Pro úplnost je přehled podporovaných opatření uveden v následující tabulce.

Přehled priorit a opatření Programu Iniciativy Společenství EQUAL ČR
<p>Priorita 1: ZLEPŠOVÁNÍ ZAMĚSTNATELNOSTI:</p> <p>Opatření 1.1. - Zlepšování přístupu a návratu na trh práce pro osoby obtížně integrovatelné v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 1.2. - Zlepšování přístupu a návratu na trh práce pro osoby obtížně integrovatelné v oblasti Cíle 3</p> <p>Opatření 1.3. - Překonávání rasismu a xenofobie na trhu práce v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 1.4. - Překonávání rasismu a xenofobie na trhu práce v oblasti Cíle 3</p>
<p>Priorita 2: ROZVOJ PODNIKÁNÍ:</p> <p>Opatření 2.1. - Zlepšování podmínek a nástrojů pro rozvoj podnikání osob ze znevýhodněných skupin v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 2.2. - Zlepšování podmínek a nástrojů pro rozvoj podnikání osob ze znevýhodněných skupin v oblasti Cíle 3</p> <p>Opatření 2.3. - Posilování sociální ekonomiky (třetího sektoru), zejména komunitních služeb se zaměřením na zvyšování kvality pracovních míst v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 2.4. - Posilování sociální ekonomiky (třetího sektoru), zejména komunitních služeb se zaměřením na zvyšování kvality pracovních míst v oblasti Cíle 3</p>
<p>Priorita 3: PODPORA ADAPTABILITY</p> <p>Opatření 3.1. - Podpora celoživotního učení a postupů umožňujících zaměstnání osob ze znevýhodněných a diskriminovaných skupin na trhu práce v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 3.2. - Podpora celoživotního učení a postupů umožňujících zaměstnání osob ze znevýhodněných a diskriminovaných skupin na trhu práce v oblasti Cíle 3</p> <p>Opatření 3.3. - Podpora adaptability podniků a zaměstnanců na strukturální změny a na využívání informačních a dalších nových technologií v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 3.4. - Podpora adaptability podniků a zaměstnanců na strukturální změny a na využívání informačních a dalších nových technologií v oblasti Cíle 3</p>
<p>Priorita 4: ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI MUŽŮ A ŽEN:</p> <p>Opatření 4.1. - Sladování rodinného a pracovního života, rozvoj flexibilnějších a účinnějších forem organizace práce a podpůrných služeb v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 4.2. - Sladování rodinného a pracovního života, rozvoj flexibilnějších a účinnějších forem organizace práce a podpůrných služeb v oblasti Cíle 3</p> <p>Opatření 4.3. - Snižování rozdílů v uplatňování žen a mužů na trhu práce v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 4.4. - Snižování rozdílů v uplatňování žen a mužů na trhu práce v oblasti Cíle 3</p>
<p>Priorita 5: Pomoc žadatelům o azyl v přístupu na trh práce</p> <p>Opatření 5.1. – Pomoc žadatelům o azyl v přístupu na trh práce v oblastech Cíle 1</p> <p>Opatření 5.2. – Pomoc žadatelům o azyl v přístupu na trh práce v oblasti Cíle 3</p>
<p>Priorita 6: Technická asistence Programu Iniciativy Společenství EQUAL</p> <p>Opatření 6.1. – Podpora rozvojových partnerství a přípravy, výběru, hodnocení, monitorování, kontroly a auditu operací CIP EQUAL</p> <p>Opatření 6.2. – Ostatní oprávněné činnosti</p>

Na území hl. m. Prahy budou jednotlivá opatření podporována z 50 % prostředky ESF a z 50 % prostředky MPSV. V ostatních oblastech ČR budou jednotlivá výše uvedená opatření podporována ze 75 % prostředky z ESF a z 25 % prostředky MPSV. Právě s ohledem na odlišné míry spolufinancování stanovené evropskou legislativou zvláště pro regiony podporované pod Cílem 1 a regiony podporované pod Cílem 3 bylo nutno vyhlášené tématické oblasti formálně rozdělit vždy do dvou samostatných opatření.

Popis opatření podporovaných CIP EQUAL

Opatření 1.1. a 1.2. - Zlepšování přístupu a návratu na trh práce pro osoby obtížně integrovatelné

Tato opatření jsou zaměřena na vývoj a prosazování nových nástrojů zajišťujících lepší přístup či snazší návrat na trh práce pro osoby dlouhodobě nezaměstnané, osoby nad 50 let, osoby bez kvalifikace, osoby nízkokvalifikované, dále pro absolventy škol, osoby se zdravotním postižením a osoby se zdravotním postižením ohrožené kumulací znevýhodnění (tj. bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, dlouhodobě nezaměstnaní a osoby nad 50 let), ženy, etnické menšiny či pro osoby z jiných marginalizovaných skupin.

Opatření 1.3. a 1.4. - Překonávání rasismu a xenofobie ve vztahu k trhu práce

Tato opatření jsou zaměřena na předcházení projevům rasismu a xenofobie na českém trhu práce, a to jak s ohledem na etnické menšiny (zejména na romskou menšinu žijící na českém území), tak i na očekávaný další nárůst migrace související se vstupem ČR do EU. Mezi cílové skupiny těchto opatření proto patří příslušníci etnických menšin a cizí státní příslušníci pobývající na území ČR, ale i majoritní společnost, na níž mohou být zaměřena zejména nově navrhovaná preventivní opatření.

Opatření 2.1. a 2.2. - Zlepšování podmínek a nástrojů pro rozvoj podnikání osob ze znevýhodněných skupin

Tato opatření jsou zaměřena na podporu podnikání osob ze znevýhodněných skupin obyvatel s ohledem na skutečnost, že podnikání představuje alternativní možnost uplatnění na trhu práce pro tyto skupiny osob. Mezi cílové skupiny osob podporované v rámci tématické oblasti 3 patří zejména osoby dlouhodobě nezaměstnané, osoby nad 50 let, osoby bez kvalifikace, osoby nízkokvalifikované a osoby se zdravotním postižením. Dále je možné podporovat absolventy škol, ženy, etnické menšiny či osoby z jiných marginalizovaných skupin.

Opatření 2.3. a 2.4. - Posilování sociální ekonomiky (třetího sektoru), zejména komunitních služeb se zaměřením na zvyšování kvality pracovních míst

Tato opatření podporují rozvoj a posilování třetího sektoru s cílem zvýšení kvality pracovních míst. Mezi cílové skupiny osob této tématické oblasti patří osoby dlouhodobě nezaměstnané, starší či nízkokvalifikované, dále absolventi škol, osoby se zdravotním postižením, ženy, etnické menšiny či osoby z jiných marginalizovaných skupin.

Opatření 3.1. a 3.2. - Podpora celoživotního učení a postupů umožňujících zaměstnání osob ze znevýhodněných a diskriminovaných skupin na trhu práce

Tato opatření jsou zaměřena na zlepšení vzdělávacích příležitostí znevýhodněných skupin prostřednictvím vývoje nových systémových přístupů v oblasti celoživotního učení. Mezi cílové skupiny obyvatel podporované v rámci této tématické oblasti patří osoby dlouhodobě nezaměstnané, starší či nízkokvalifikované, dále absolventi škol, osoby se zdravotním postižením, ženy, etnické menšiny (např. Romové), osoby sociálně handicapované či osoby z jiných marginalizovaných skupin.

Opatření 3.3. a 3.4. - Podpora adaptability podniků a zaměstnanců na strukturální změny a na využívání informačních a dalších nových technologií

Tato opatření jsou zaměřena především na podporu zvyšování informační gramotnosti osob ze znevýhodněných skupin obyvatel, neboť informační gramotnost umožňuje lepší orientaci v nabídkách práce i zvyšuje pravděpodobnost získání pracovního místa. Cílovými skupinami jsou v rámci této tématické oblasti osoby dlouhodobě nezaměstnané, starší či nízkokvalifikované, zaměstnanci a zaměstnanci ohrožení restrukturalizací, dále absolventi škol, osoby se zdravotním postižením, ženy, etnické menšiny či osoby z jiných marginalizovaných skupin.

Opatření 4.1. a 4.2. - Sladování rodinného a pracovního života, rozvoj flexibilnějších a účinnějších forem organizace práce a podpůrných služeb

Tato opatření jsou zaměřena především na rozvoj nových flexibilních forem organizace práce a dalších podpůrných služeb s cílem dosažení většího sladění rodinného a pracovního života, a to především těch členů rodiny, kteří jsou nejvíce zaměstnání péčí o domácnost, o děti či jiné závislé příslušníky rodiny. Mezi cílové skupiny podporované v rámci této tématické oblasti patří zejména ženy, které jsou v ČR zaměstnány péčí o domácnost výrazně více než muži, a muži, kteří se nacházejí v obdobné situaci jako ženy pečující o dítě či další závislou osobu. V rámci takto určené cílové skupiny budou navíc přednostně podporovány osoby, které trpí ještě dalšími typy znevýhodnění.

Opatření 4.3. a 4. 4. - Snižování rozdílů v uplatňování žen a mužů na trhu práce

Tato opatření jsou zaměřena zejména na odstraňování vžitých stereotypů o rolích zastávaných muži a ženami i na odstraňování důsledků těchto stereotypů, např. na vývoj nástrojů zajišťujících rovné odměňování mužů a žen. Mezi cílové skupiny proto patří ženy, přičemž přednostně budou podporovány ty ženy, které patří mezi dlouhodobě nezaměstnané, osoby na 50 let, osoby bez kvalifikace či nízkokvalifikované, osoby se zdravotním postižením, etnické menšiny, osoby z jiných marginalizovaných skupin. Dále také muži nacházející se v obdobné situaci jako matky samoživitelky či ženy pečující o dítě nebo jinou závislou osobu.

Opatření 5.1. a 5.2. - Pomoc žadatelům o azyl v přístupu na trh práce

Tato opatření jsou zaměřena na pomoc cizím státním příslušníkům, kteří v České republice požádali o azyl, přičemž přednostně bude pomoc poskytována těm cizím státním příslušníkům, kteří patří i do jinak znevýhodněné skupiny obyvatel.

Další informace o CIP EQUAL

Podrobný popis všech aspektů implementace druhého kola Iniciativy Společenství EQUAL v ČR je uveden v CIP EQUAL a dále v Programovém dodatku CIP EQUAL. Oba dokumenty jsou k dispozici na internetových stránkách MPSV. Další informace lze získat na internetových stránkách Národního vzdělávacího fondu, který je implementační agenturou pro první kolo Iniciativy Společenství EQUAL, a také na stránkách Evropské komise.

www.mpsv.cz www.nvf.cz/equal/index.htm

www.nvf.cz/equal/index.htm

www.europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index_en.html

Od konce dubna 2004 bude také přístupná adresa www.equalcr.cz zřízená přímo MPSV. Na této adrese budou k dispozici veškeré aktuální informace k druhému kolu Iniciativy Společenství EQUAL v ČR.

Tento informační podklad byl připraven řídicím orgánem CIP EQUAL jako podklad pro propagační materiál MMR „Stručný průvodce SF“.

Zpracovali: Lenka Hyková a Filip Kučera z odboru pro řízení pomoci z ESF, MPSV.